

УДК: 323.2:004

*Дубель М. В., д-р філософії зі спец. 292 Міжнародні економічні відносини,
ст. викладач кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ПУБЛІЧНЕ ТА НЕПУБЛІЧНЕ У ПИТАННЯХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ В УКРАЇНІ

Анотація. На основі проведеного дослідження встановлено, що перші виклики інформаційній безпеці України під час повномасштабної війни отримали гідну відповідь, зокрема на законодавчому рівні. Проте зміни форми загроз, наприклад, ситуація з блогерами, потребують подальших дій.

Ключові слова: політичний дискурс, публічна інформація, приватна інформація, соціальні мережі, інформаційна безпека.

Вступ. Актуальність дослідження зумовлюється тим, що розповсюдження сучасних інформаційних технологій призводить до того, що поняття приватної інформації починає розмиватися та поступається публічності в усіх сферах людського буття. Однією з таких сфер буття є рефлексія суб'єктів суспільства щодо процесів здійснення політичного життя. Звісно, і до поширення мережі Інтернет людям було цікаво висловлювати свою думку про політичні процеси, що відбуваються в регіоні, державі чи системі міжнародних відносин. Але більшість таких думок не виходили за межі родинного кола або дружніх відносин, і саме Інтернет давав можливість висловлювати свою думку на широке коло глядачів без серйозних зусиль.

Метою цієї роботи є розкриття особливостей публічної та непублічної інформації у питанні сучасного інформаційного політичного дискурсу в Україні.

Основний текст. Насамперед треба зазначити, що саму можливість висловити свою думку у соціальних мережах та месенджерах Фейсбук, Інстаграм, Телеграм, Твіттер та багатьох інших можна вважати певною ознакою демократії у суспільстві. Проте необхідно охарактеризувати класичний трикутник у питаннях національної безпеки, зокрема і в аспекті інформаційної безпеки, а саме «суб'єкт – суспільство – держава». Річ у тім, що умови повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну ставлять на перше місце важливість національної безпеки нашої держави, що призводить до необхідності переваги саме державного кута.

Загрози, що можуть виникнути з інформаційного поля соціальних мереж в Україні, стали проявляти себе від початку повномасштабного вторгнення в нашу державу. У перші дні повномасштабної війни виникали ситуації, коли не лише відомі блогери зі значним обсягом аудиторії, а й звичайні користувачі соціальних мереж своїми записами висвітлювали місцезнаходження вітчизняних військово-службовців, військової техніки, шпиталів та іншу конфіденціальну інформацію. Тобто бажання деяких громадян отримати додаткові реакції від інших користувачів соціальних мереж призвели до того, що приватна, навіть конференційна, інформація ставала публічною, і це ставило різні важливі об'єкти під загрозу з боку окупантів. У відповідь на цей виклик наша держава була вимушена надати

відповідь у вигляді Наказу Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 3 березня 2022 року [1]. Саме цей Наказ став головним регулятором у взаємодії між блогерами та звичайними користувачами соціальних мереж у питанні висвітлення інформації. Прописані покарання за перенесення у публічне середовище конфіденційної інформації змушували тих, хто бажає отримати додаткову славу, вести себе більш стримано.

Коли стало зрозуміло, що повномасштабна війна буде йти не декілька місяців, інформаційний аспект протистояння теж став змінюватися, порівняно з першими місяцями. Проведення росією проти нашої держави інформаційно-психологічної операції під час повномасштабної війни відбувалося також шляхом поширення в соціальних мережах наративів, що були спрямовані проти політичного іміджу України та підривали довіру деяких, найбільш вразливих, категорій громадян. Все це несло певну загрозу національній безпеці держави. Але з часом завдяки проведенню профілактичних робіт, спрямованих на те, щоб середньостатистичні громадяни могли визначати ворожу пропаганду, рівень цієї загрози став меншим.

Наступним етапом цієї частини сучасного інформаційного політичного дискурсу України став певний суспільний резонанс від заяв деяких блогерів. Тут не можна не згадати ситуацію з блогерськими заявами після обстрілу «Охматдиту» російськими агресорами. Ідеї блогерів щодо необхідності перемовин та спроби покласти відповідальність за злочини окупантів також на владу нашої держави викликало необхідність викликати Службою безпеки України на розмову одну з представниць цього руху [2]. Інші суперечливі ідеї були висловлені деякими суспільними діячами чоловічої статі, які незаконно виїхали за кордон і вже з-за меж нашої держави критикували владу України та закликали до порушення законодавчої бази громадян держави [3].

Висновки. Перелічені кейси ведуть до питання «Чи мають нести відповідальність люди, які виголошують подібні протидержавні промови у соціальних мережах?». На погляд дослідника, – так, бо приватна думка перестала бути приватною, вона має публічний характер та закликає до дій, які несуть загрозу як державі, так і суспільству. Так, не можна впевнено казати, що всі ті, хто загинув чи отримав іншу шкоду під час спроб покинути територію держави, слухали блогерів-ухилянтів, але й немає підстав стверджувати зворотне. Проте можна впевнено стверджувати, що це новий виклик, який потребує відповідей та рекомендацій від представників держави, які займаються питаннями інформаційної безпеки.

Список використаних джерел

1. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 3 березня 2022 року «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану». URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf
2. СБУ викликала на розмову блогерку через її скандальні заяви після обстрілу Охматдиту. *New Voice*. 11.07.2024. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/ohmatdit-sbu-viklikala-na-rozmovu-bloggerku-nastyu-umku-cherez-zayavi-pislya-obstrilu-dityachoji-likarni-50434162.html>
3. Ще один скандальний блогер утік з України: «З*****ся заради безпеки». *ТСН Україна*. 16.10.2024. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/sche-odin-skandalniy-blogger-utik-z-ukrayini-z-sya-zaradi-bezpeki-2681310.html>